Kuuleminen

HE 320/2022 vp: Hallituksen esitys eduskunnalle sähköalan ja fossiilisten polttoaineiden alan väliaikaisia voittoveroja koskevaksi lainsäädännöksi

Olli Ropponen
Elinkeinoelämän tutkimuslaitos Etla

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto 24.01.2023

Esityksen pääpiirteet

- Ehdotetaan uutta **sähköalan** ja **fossiilisten polttoaineiden alan** yritysten voittoihin kohdistuvaa lakia
- **Tavoitteena** panna EU-asetuksen toimet (tuottokatto ja solidaarisuusmaksu) täytäntöön
    - Pyrkimys vastata korkeiden energianhintojen **kuluttajille** tuomiin hankaluuksiin ja leikata sähköalan **yrityksille** sähkön hinnan noususta seuranneita voittoja
- **Sähköalan** yritysten sähköliiketoiminnan voittoihin uusi vero siltä osin kuin niiden elinkeinotoiminnan tulos ylittää omalle pääomalle lasketun **10 %** tuoton (veroaste 30 %)
- **Fossiilisten polttoaineiden alan** yrityksiltä veroa siltä osin kuin elinkeinotoiminnan tulos ylittää **120 %** vuosien 2018-2021 keskimääräisestä tuloksesta (veroaste 33 %)
- Uudet verot suunniteltu **väliaikaisiksi** ja kohdistuvat vuoden **2023** voittoihin

Esitys ei puutu juurisyyhyn, vaan pahentaa sitä

- Esitys ei vastaa korkeiden energianhintojen **juurisyyhyn**, vaan sen sijaan pahentaa sitä
- **Tarjonnan lisääminen** tai **kysynnän pienentäminen** laskisivat hintoja
  - Sen sijaan kerätään tuloja, jotka käytetään energian hintaa kompensoiviin tukitoimiin
  - Tukitoimet **lisäävät** (pienentävät kannustinta vähentää) energian **kysyntää** → energiahinnat nousevat entisestään → inflaatio kiihtyy (→ ohjauskoroa nostetaan)
  - **Tarjonta**puolen osalta vero voi tehdä osan tuotannosta kannattamattomaksi, tai pakottaa **nostamaan myyntihintaa** saman kannattavuuden säilyttämiseksi → hinnat nousevat
- **Kuntien omistamilla sähköyrityksillä** kannuste tarjota kunnan asukkaille ja yrityksille halvempia sähkösopimuksia (välttää lisäveron ja suosii kunnan asukkaita)
  - Tämä lisää sähkön kysyntää ja nostaa sen markkinahintaa (ei kannusta säästämään sähköä)
  - Lisäksi se vääristää markkinoita

Esitys pienentää kannustetta investoida Suomeen

- Esitys vähentää kannustetta **investoida** Suomeen, samoin muihin EU-maihin
  - Yritykset perustavat investointinsa (netto)**tuotto-odotuksille**, joita verot pienentävät
  - Yritykset etsivät myös **vakaata** ja **ennakoitavaa** toimintaympäristöä investoinneilleen
  - Esitetty yritysten voittojen jälkikäteinen ja yllätyksellinen veromuutos vähentää Suomen verojärjestelmän **ennakoitavuutta** ja **luotettavuutta**
- Antaa myös aihetta pohtia toimitaanko **tulevaisuudessakin** vastaavalla tavalla
  - Tehdäänkö väliaikaisia veronkorotuksia esimerkiksi sen mukaan millä toimialalla talous kukoistaa (tai suhdanteiden seurauksena)?
  - Nähtäväksi jää myös se, tulevatko lisäverot rajoittumaan vuoden **2023** voittoihin

Epäneutraalius, epäsymmetrisyys

- Hyvän verojärjestelmä on neutraali (ei vääristä kuluttajien eikä yritysten valintoja)
  - Ehdotuksessa Mankala-yhtiöt rajattu veron ulkopuolelle, mistä seuraa erilainen verokohtelu (on **epäneutraali**) verrattuna muihin yrityksiin
- Ehdotus ei myöskään edistä verotuksen **symmetrisyyttä**
  - Nousseiden välipanoskustannusten aiheuttamat mahdolliset tappiot tulevat vähennettäväksi vain normaalilla yhteisöveroasteella ja silloinkin vain, jos yritys selviää voitolliseksi
- **Positiivinen** asia, että sähköalan yrityksille suunnattu vero kohdistuu omalle pääomalle lasketun 10 % tuoton ylittävään osaan
  - Pyrkii jättämään nk. normaalituoton verottamatta, mille on hyvät perusteet
  - Nyt normaalituotto ei kuitenkaan verotonta, koska uusi vero aiempien **lisäksi**, ei sijasta

Yhteenveto

- Esitys **ei puutu** sähkön ja muun energian korkeiden hintojen **juurisyyhyn**
  - Sen sijaan pahentaa ongelmaa (lisää kysyntää ja pienentää tarjontaa)
- Herättää huolta tulevien Suomeen tehtävien **investointien** näkökulmasta
  - Laajemmin EU-maiden investoinnit vs EU:n ulkopuoliset
- **Murentaa luottamusta** Suomen verojärjestelmään
- Aiheuttavat myös vääristymiä ja ei-toivottuja käyttäytymisvaikutuksia

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

Puh. 09 609 900
www.etla.fi
etunimi.sukunimi@etla.fi

Arkadiankatu 23 B
00100 Helsinki